

GORICA

(Večerno izdanje)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini, h. št. 9.
Dopise, oglase in naročnine sprejema „Narodna tiskarna“.
Oglasi se računijo po petit-vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 7 kr., ako se tiskajo 2-krat po 6 kr., ako se tiskajo 3-krat po 5 kr. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič)

Zauprice.

Na predlog g. župana, sklenilo je navzoče starašinstvo občine Opatjeselo v svoji današnji redni seji soglasno nastopno izjavo:

1. Obsoja popolnoma vse ruvanje in zlobno politično postopanje glasila „Soče“ in njenih somišljenikov proti našemu državnemu in deželnemu poslancu, visokorodnemu gospodu Alfredu grofu Coronini-Cronberg.

2. Izreka tem potom visokorodnemu gospodu grofu Alfredu Coronini-Cronberg, kot svojemu dozajnemu poslancu in vsakem obziru popolno zaupanje in visoko spoštovanje ter najudanejšo zahvalo za njegovo dosedanje nesebično, a vzgledno in požrtovalno delovanje za naš narod toliko v državnem, kakor tudi v deželni zboru. Jednaka čast in zahvala doni dr. Antonu Gregorčiču in somišljenikom tovarišem poslancem našim, za njih dosedanje nesebično delovanje v splošno korist goriških Slovencev.

3. Goji pa trdno upanje, da nas g. grof Alfred Coronini ne zapusti, ampak da ostane še naš državni in deželni poslanec, in uprav v oni nadi mu ključemo popolnoma udani: „Bog živi še mnoga leta visokorodnega gospoda grofa Alf. Coroninija, kot poslanca našega in našega naroda!“

Županstvo Opatjeselo,
23. novembra 1899.
Župan: Štefan Marušič.

Podpisano starašinstvo, zbrano v izvanredni seji dne 26. novembra 1899, izraza svojemu častnemu občani in državnemu poslancu g. grofu Alfredu Coronini-Cronberg popolno priznanje in zaupanje, ter ga prosi, da bi odloženi mandat zopet prevzel v korist goriškega slovenskega naroda.

Županstvo v Trenti,
26. novembra 1899.
Župan: Janez Zorč.

Jožef Bergine in Anton Pretner, podžupana; Anton Codar, Jožef Codar, Janez Komac, Andrej Vertelj, Anton Kravanja in Andrej Komac, starašine.

LISTEK.

Štiri pogrebi.

Češki spisal V. Kosmák.

1.

Stara preužitnica Vranovka je ždela na smrt bolna v sobici. Ubožica je ležala na stari, umazani postelji. Na omari pri postelji je stal lonec z vodo, pa stari „Ključ nebeški“ in naočniki. Zakajena ura je stala, v peči ni bilo zakurjeno in vse je dišalo po plesnobi. Starka je globoko vzdihnila, za časek je vzdignila roko od bolesti, ali takoj jej je padla spet brez moči na pernico. Zdaj se je ozirala proti durim, a zdaj zopet k oknu, ali pride kdo k njej? Ah, nikogar ni bilo!

„O Bog, o Bog!“ je zaječala, „tu ležim zapuščena kot oni Lazar! Nobeden me niti ne vpraša: „Žena, ali češ vode?“ Solze se jej uderó iz očíj.

V tem odpre dekla duri. Nesla je starki krompirjevo juho v loncu. Starka povzdigne k njej roki: „Kakor angel si mi prišla; mislila sem že, da me pustite tu poginiti. Po noči sem bila omedlela; sama ne

visokorodnemu gospodu Alfredu grofu Coronini-Cronberg!

Starašinstvo občine Škrbina soglasno obžaluje, da so Vam preblagorodnemu gospodu grofu Alfredu Coroniniju spletkarije in častihlepnost nekaterih oseb ogrenile tako težavno in odgovorno breme državnozborskega in deželnega poslanstva, ter Vas prisilili, je odložiti.

Krivična žaljenja obsojamo ter Vam izražamo naše popolno zaupanje z iskreno prošnjo, da svojo odpoved blagovolite preklicati.

Županstvo v Škrbini,
25. novembra 1899.

Župan: Jožef Pipan, Andrej Dugulin, Josip Makavie in Josip Zorža, podžupani; Josip Pipan, Janez Fakin, Anton Čotar, Alojz Fakin, Franc Čotič, Janez Adamič in Jožef Sibelja, starašine.

Visokorodnemu gospodu Alfredu grofu Coroniniju, državnemu in deželnemu poslancu!

Podpisano starašinstvo se je današnjega dne zbralo v izvanredno sejo, ter je soglasno izreklo, da obžaluje odstop Vašega blagorodja od državnega in deželnega poslanstva.

Obžaluje še posebno, da se je to zgodilo ravno sedaj, ko smo Slovenci v državi in deželi v prav kritičnem položaju, in nam je ravno v tem času potreben Vaš veliki upliv.

Želeč, da bi vsi naši poslanci delovali v slogi in vzajemnosti, želimo, da bi prenehali vsak razdor na Goriškem v blagor naroda in prosimo, da prekličete Vašo odpoved.

Županstvo Renče,
19. novembra 1899.
Župan: Rajm. Žnidarčič.

Kako povzdigniti kmetijstvo?

II.

Kakor vsi stanovi tako morajo tudi kmetovalci napredovati le združeni. To je bila spoznala že vlada slavne cesarice Marije Terezije, ki je bila ustanovila l. 1765. naše c. kr. kmetijsko društvo v Gorici, za katero se Slovenci na Goriškem vse premalo zanimamo.

Glavni vzrok, katerega smo že zdaj navedli, da je med Slovenci premajhno zanimanje za prekoroistno in prepo-

vem, koliko časa sem bila nezavestna. — Koliko pa je ura?“

„Deveta bo.“

„Šele deveta? Prosim te, Reza, navij mi uro in daj kazalec na deveto. Tu ležim kot v peklju — niti ne vem, ali čas stoji, ali gre dalje. — Kaj si mi prinesla?“

„Gospodinja vam je poslala malo juhe.“

„Kake?“

„Krompirjeve.“

„Ah, te ne morem jesti. Zakaj mi ne pošlje vsaj mleka? Ali saj mi ni treba nič več — razen gospoda. Reci jej, zakaj ne pride niti gledat: saj je vendar moja hči! Bog je ne kazni! Naj mi gre kdo v župnijo po gospoda. Danes po noči sem že mislila, da bo konec z menoj.“

„Moj Bog, ali vam je tako slabo? Zakaj pa niste meni povedala tega? Tedaj bi bila ostala vso noč pri vas“, reče jej dekla sočutno.

Starka jo pogleda hvaležno in pošepeta: Ti ubožca imaš čez dan dovolj dela in potrebuješ po noči počitka. Prosim te, samo pojdi in reci, naj me dajo prevideti.“

Dekla odide. Jedva bi došel do sto, že je bila sama gospodinja v sobi, kjer je

trebno kmetijsko društvo, je pač previsoka letnina. Povdarjali smo že, da je ta vzrok sicer tehten, a ni tak, da bi se ga ne dalo premagati.

O tej zadevi se je že mnogo razpravljalo, posebno je to storil g. E. Klavžar, urednik „Gospodarskega lista“, slovenskega glasila c. kr. kmetijskega društva.

V prvem članku smo obljubili, da bomo navesti najprej nekaj starih nasvetov, kako omogočiti večji in zadostni pristop Slovencev h kmetijskemu društvu. Pred vsim pa naj navedemo važnost kmetijskega društva in njegovega delovanja.

V „Gosp. l.“ l. 1885. je pisal g. E. Klavžar, ki si je pridobil velikih zaslug za napredek kmetijstva v slovenskem delu goriške dežele, o kmetijskem društvu blizu tako-le: Ker je začelo v zadnjih letih zanimanje za kmet. društvo zlasti med slovenskim prebivalstvom naše dežele močno pojemat in ker so v to mnogo pripomogle neke mej ljudstvo raztrošene govornice — da je društvo pristransko, da skrbi bolj za eno, nego za drugo stran dežele, da sploh ne zadostuje prav svojemu namenu, katere govornice pa niso po našem mnenju nikakor opravilne, menimo, da prav storimo, da stvari tako pojasnimo, kakor jih poznamo in to v namen, da v svojih rojakih zopet obudimo ono zaupanje, katero naše društvo po vsem svojem delovanju in prizadevanju zares zasluži in da jih, če le mogoče, predramimo k čvrstemu, složenemu sodelovanju v prospeh najvažnejših gnotnih koristi naše dežele.

Po pravilih ima kmetijsko društvo v svojem delokrogu skrbeti: 1. da se poljedelstvo in z njim združena obrtnija bolje dovršno opravljajo; 2. da se mej ljudstvo razširi vse, v čemur je poljedelstvo napredovalo in se zboljšalo; 3. da se predlagajo vladi in konstitucionalnim zastopom poročila, nasveti in načrti zadevajoči poljedelstvo in z njim združene obrtnije; da določuje zastran denarnih pomoči, katere dobiva od vlade, od deželnega zbora, in od drugih; sploh da sodeluje z državnimi in deželnimi oblastnijami, kadar se to društvu dovoli in z njim pogodi.

Društvo ima sledeča sredstva v dosegu svojega namena. Ustanovljenje odsekov: zbori in posvetovanja, ki

bivala mati. Klicala je kot bi bila prestrašena. „Prosim vas, mati. Kaj je to z vami?“ Zakaj ne poveste, če vam je tako hudo? Mislila sem, da vas le malo glava boli. Kaj porečejo ljudje? Da nisem skrbela za vas, a jaz ne morem zato!“

„Že tri dni te ni bilo tu“, reče starka svarilno.

„Ali mislite, da nemam nič drugega dela? — Saj tudi vi niste vedno sedela pri naši babici, ko je bila bolna. — Kje pa imate oprano srajco? Preoblecite se; v tem počedim tu in pripravim potrebno na mizi.“

„V omari so“, je šepetala starka. „Daj mi ono tanko.“

Hči dá materi srajco, potem hiti spet strani. Prinesla je drvij, zakurila, prekadila sobico z brinjem, pometla, pokrila mizo s prtom, dela nanj križ in dve sveči, na krožniku soli, v kozarcu pa blagoslovljene vode.

Blizo za pol ure je prišel duhovnik in z njim nekoliko radoznatih sosedk. Po predvidenju je potolažil g. župnik bolnico ter reče hčeri: „Le imejte potrpljenje z bolnico, draga moja, ter oskrbuje jo, kakor je treba. Gospod Bog dá potem tudi vam, da ne boste zapuščena na zadnjo uro.“

oživljajo zanimanje za vse razdelke kmetijskega gospodarstva. Društvo vzbuja in širi poduk v vseh poljedelskih strokah s pomočjo ljudskih šol, učiteljska in deželnih kmetijskih šol itd.

Mesto kmetijskih podružnic, katere so podlaga plodnosnemu delovanju kranjske družbe, ima naše društvo odseke ali oddelke, katerih je toliko, kolikor je sodnijskih okrajev; samo tolminski sodni okraj je razdeljen na dva oddelka, kakor je zdaj tudi razdeljen v dva sodnijska okraja: tolminski in kobaridski.

Ti oddelki so ozko zvezani med seboj, ker so deli ene celote in imajo skupno vez v glavnem odboru. Vsak oddelček je lahko zastopan v glavnem odboru po enem odborniku na vsakih 15 pravnih členov.

Leta 1885. je imelo c. kr. kmetijsko društvo le 277 udov, od katerih je bilo Slovencev: v goriškem okraju z mestom le 26, v ajdovskem 6, v komenskem in sežanskem skupaj le 9, v tolminskem, bovškem, cerkljanskem in kanalskem skupaj le 12, v korminskem le 1 iz Brd; skupaj je bilo torej le 54 slovenskih udov!

Na podlagi tega števila članov bi ne bili Slovenci imeli skoro pravice do katerega odbornika, ker so bili slovenski člani v goriškem okraju v veliki manjšini, a v drugih krajih ni bilo njih število nikjer zadostno, da bi bili imeli pravico voliti odbornika. Nekako po milosti so dobili Slovenci od 20 odbornikov dve mesti. Po številu udov bi bili imeli sicer pravico do 4 odbornikov, a ker so slovenski udje raztreseni po celi deželi in razdeljeni med veliko oddelkov, od katerih ni nobeden dosegel zadostnega števila članov, da bi bil imel pravico voliti odbornika, smo dobili odbornike le po milosti. To gotovo ni v posebno čast večini v deželi.

To je vsekakor nenaravno razmerje. A žalibog moramo priznati, da si to krivico deloma sami sebi po svoji nezavednosti in malomarnosti. Saj je le na nas, da pristopimo h društvu, da se udeležujemo njegovih zborov, da sploh sodelujemo, kakor bi morali sodelovati v svojo korist in v svojo čast, pa v čast in korist naše dežele, v kateri je sicer prebivalstvo ločeno po narodnosti, na drugi strani pa zvezano po skupnih interesih; in ker je dežela eminentno kmetijska, nam je v prvi vrsti skrbeti za napredek in razvoj našega kmetijstva.

Hči si je brisala solze: „Oh Bog, lastne krvi bi natočila — samo, da bi kaj pomagalo.“

Ali jedva je bil odšel duhovnik, spravila je zopet z mize ter odšla, in za mater se ni zmenila več mnogo.

Za nekoliko dni je starka umrla. Ko jej je zjutraj dekla prinesla mleko, našla jo je mrtvo — mrzlo.

Na to sporočilo je letela hči glasno kričeča v materino sobico. Tam pa je pregledala najprej omaro, ali ni denarja v njej, potem šele mrtvo mater. Mraz jo je obšel. Jokaje in lomeča z rokama je odšla k sosedam. Prišle so stare žene, umile preužitnico, oblekle jo in tretji dan je bil pogreb.

To vam je bilo tugo vanje. Mlada gospodinja je skoro zblaznela. Bil sem tedaj poleg, dasi ne kot kupalničar, ampak kot cerkveni sluga (ministrant).

Po celi poti je mlada tarnala, kričala in javkala, lomeč z rokama, za ravnijo: „Ah, mati moja, ah, moja dobra, vsa zlata mati! Zakaj ste nam to storila, zakaj ste nas le zapustila?! Ali vam nisem nosila vsak dan kave v vašo sobo? In vi nas zapustite! Ah, Jezus, Marija: Dobro ste mi go-

Ker je prebivalstvu naše dežele kmetijstvo poglaviti vir življenja, smemo trditi, da zastopa kmetijsko društvo najvažnejše naše gnotne interese. Posebno dobrodejen vpliv pa ima v tem oziru, da kot tehničen organ kmetijskega ministerstva posreduje med vlado in deželno, prizadevaje se, kolikor mogoče podpre dobroti iz državnega zalog v prosep kmetijskega napredka v deželi in sploh v korist našemu kmetijstvu.

In v tem se kaže naše društvo vedno pravično vsem stranem naše dežele. Zvesto visokodušnim namenom svoje slavne ustanoviteljice podpira, kjer more in kolikor more napredek in razvoj našega kmetijstva, ne glede na narodnost prebivalstva, ampak vselej le z ozirom na spoznane potrebe dotične strani. Tako deluje ono že 135. leto in marsikateri lep uspeh more všteti si v svojo posebno zaslug. Oziraje se samo na ono dobo, od kar je krenilo kmetijstvo na nova pota do zdaj, vidimo, da se je kmetijsko društvo pri vsakej priliki iskreno in uspešno pokazalo, kadar koli je šlo za kako važno pridobitev na kmetijskem polju v prid naše dežele. Da je država s znamenitimi vsotami pripomogla k ustanovitvi naših kmetijskih šol, da se je odprlo v Gorici c. kr. poskuševališče za sviloreje in vinarstvo, da je državni zalog izplačal lepe podpore za posušenje kobaridskega „blata“ t. j. močvirne doline med Kobaridom in Starim selom, da so se kraškim občinam podeljevale izdatne denarne pomoči za napravo vodnjakov in napajališč, da se je moglo z državno pomočjo na višjo stopinjo povzdigniti mlekarstvo in siraštvo na Tolminskem, da je vlada podpirala vinorejska in sadjarska društva, da se leto za leto upošteva v deželo dobra plemenska živina in da se sploh na razne načine pospešuje zboljšanje naše živinoreje, da se napravljajo kmetijske razstave itd. itd. za vse to je prosilo in posredovalo kmetijsko društvo in nihče mu ne more veljavno očitati, da bi bilo pri tem boljše skrbelo za eno nego za drugo stran dežele.

Naše srednje šole.

Šolstvo je velike važnosti za vsako kronovino, od njega je odvisen napredek vsake dežele v dušnem in gnotnem oziru. Važnost šolstva je obče pripoznana in sicer ne le za znanstvene kroge, temuč za vse stanovne. Obrtni in trgovec ne moreta napredovati brez primerne šolskega pouka, kmetu in posestniku je šola isto tako potrebna, če hoče napredovati, kakor vsakemu drugemu stanu.

Naravno je torej, da se današnji vek napredka in omike mnogo bavi s šolstvom, da mnogo piše in govori o tem velevažnem predmetu. Tudi v Slovencih je zanimanje za šolstvo živo, tudi pri nas se mnogo govori in piše o tem prašanju, posebno pa radi tega, ker ni šolstvo na Primorskem na oni podlagi in na oni stopinji razvoja, na kateri bi moraló biti, da bi se razvila in udomačila, s pomočjo njegovega mogočnega in dobrodelnega upliva, tudi pri nas oni napredek in ona blagovitnost, za katera zavidamo druge dežele.

vorila: Marjanica, umrjem, da ne boste niti vedeli — kdaj? In res ste nam tako umrla!“

Ljudje so se pa le smejali pri njenem tannanju. Vsakdo si je mislil v duhu, kar je hotel.

Ko so prinesli mrtvo telo na pokopališče ter je spustili v grob in je duhovnik sipal prst na njo, tedaj se je drla hči videča, da nikdo ne plaka z njo, iz polnega grla: „Ah mati zlatena mamica, tedaj pa vas ne bodem videla več, ne slišala vas več! Z Bogom in Gospod Bog vam plačaj vse dobro! In prav ste mi govorila: Marjanica, Marjanica, kadar umrjem, plakaj, plakaj — tudi ljudje bodo plakali s taboj!“

Stari, sivi grobar ni mogel trpeti tega pretvarjanja; obrne se torej k njej in reče ostro: „Ljudje bi te kar nabili, pretvara grda; ne pa, da bodo plakali s taboj!“

Gospod župnik se je grizel v ustnice in naglo odšel h križu pet „Animas“. Mej množico je bilo splošno kašljanje in ta „dobra hči“ je ostala, kakor bi jo bil kdo polil z gorko vodo.

(Dalje pride).

Nočemo tu razpravljati pomanjkljivosti naše ljudske šole, tudi nam ni namen jadicovati o zanemarjanju naše dežele gledé na trgovske in obrtne šole od strani visoke vlade, ampak kazati hočemo le s prstom na pereče rane našega že obstoječega srednjega šolstva, in to le z namenom, da bi odstranili merodajni činitelji, v prid naše mladini in na korist naravnemu razvoju našega domačega življa, kričeče nedostatnosti označenih zavodov.

I.

Najprej nam je spregovoriti resno besedo o našem moškem in ženskem izobraževališču.

O prvem, ki ima svoj sedež v Kopru, se je govorilo in pisalo že mnogo; daljna razprava o tem bi bila torej odveč, ako ne bi bile spravile neznosne narodne okolščine v onem mestu in zagrizenost laške gospode v Kopru to vprašanje v tak tok, da pride morda vendar v kratkem do lokalnih prememb in razrušenja onega narodno zamotanega učiteljskega zavoda.

Našim poslancem priporočamo toplo, naj ne spuščajo posebno sedaj tega za nas toli važnega prašanja iz oči. Listi pišejo, da namerava vlada premestiti hrvaški oddelek imenovanega zavoda v Istro, slovenski pa v Trst.

Ko bi bil namen preložiti oba oddelka skupno v Trst, ki je središče naše Primorske kronovine, — bi priporočali v tem slučaju našim zastopnikom, naj bi stopili v dotiko z zastopniki isterskimi in onimi tržaške okolice ter v prijateljskem razgovoru razmotrivali, ali ne bi bilo umestno preložiti oba oddelka iz nraštvenih, zdravstvenih, gnotnih, finančnih in pedagogičnih oziror v Gorico. Trst ni za mladino, kateri je smoter, nabirati si skozi štiri leta znanja in vede za vzvišen in resen poklic, kateri ima potem izvrševati često v bornih in jednostavnih razmerah naše domovine.

Nismo tesnosrčni moralisti, ki vidijo v vsakem poštemem razveseljevanju in v vsaki zabavi — razuzdanost; nismo politiki cerkveno-stolpnega obzorja, ki hočejo spraviti vse v okrilje tega stolpa; visoko cenimo v prvi vrsti vedo in pravo duševno omiko, na kateri temelji učiteljevo vspešno delovanje, a takoj za tem pa tudi zunanji lik, kateréga ne dasta šola in knjiga, temveč le honetne družbe, poseti v odlično omikanih družinah in kretanje med svetovno omikanim občinstvom, čemur je v izobilju dana prilika le v velikih mestih; a pri vsem tem svarimo pred Trstom kot sedežem slovensko-hrvaškega učiteljskega sveta. Svetovno mesto, kakoršno je Trst, je primerno za trgovske učence, nikakor pa ne za 16-20-letne mladeniče, ki iščejo stojljivosti svojemu sicer plemenitemu, a resnemu in tesnemu poklicu. Razloge za to vsakdo lahko najde in navede.

Narodna vzajemnost zahteva, naj bi oba oddelka ostala skupaj. Naši zastopniki naj torej delajo na to. Če bi Istra imela primerno mesto za tak zavod, bi z naše strani prav nič ne imeli zoper to, ko bi se zavod premestil tja; toda mi ne vidimo takega mesta v Istri.

Če pa zahtevajo razmere in višje sile razcepljenje slovensko-hrvaškega oddelka, onda naj pride slov. oddelek vsekako v Gorico. To bi bilo v veliko korist našej mladini, ki se posveča učiteljskemu stanu, v gnotno korist starišem in v neprecenljivo korist šoli in narodu.

II.

Če hočemo pojasniti razmere na goriškem ženskem izobraževališču, dotakniti se moramo nehote tudi deške in dekliške vadnice, ki je v ozki zvezi z navedenim zavodom.

Zadnji dve šoli bi imeli nadomestiti ljudsko šolo, toda po svoji osnovi sta svoj poklic povsem zgrešili. Deška vadnica ni družega nego vtepalnica za nemščino, da bi mladina potem laže shajala na srednjih šolah, v katerih se učijo vsi predmeti na podlagi imenovanega jezika. Od drugega razreda naprej so odmerjene materiščini le po tri ure na teden, in le v teh čuje ubogi dečko še slovensko besedo. In še te ure so — neobvezne!

Na razvoj umstvene sposobnosti, na sistematično vajo duševne delavnosti in razuma razvitek, ki je z njo v ozki zvezi, na duševno prebavo prodanega gradiva ni v tej šoli niti misliti, o tem ne more biti tu ni duha ni sluha. Dečko v tej šoli postane mehanizem, kateri posluje dobro, ako sproži

kdo o pravem času in na pravem mestu besedljivostno vzmet.

Še hušje se godi našim deklicam, ki zahajajo v dekliško vadnico. Tam mora uboga para mehanično brbljati že v drugem letu celó vsako molitev v nemščini; niti tega, česar prosi od Boga, ne sme razumeti. Molitev vendar blaži mlada srca in iz pedagogičnega in verskega stališča je neodpušljivo, da vlada to trpi. Ali je mogoče mehanično dresuro dalje tirati?

Po osemletnem nemškem pouku pride ta mladina na izobraževališče, kjer se mora učiti skoro vseh predmetov na podlagi materiščine, katere v pravem šolskem smislu niti ne pozna. Zrelostni izpit napravi tudi še v domačem jeziku; a ko je dve leti v službi, navadno zunaj na deželi, kjer nima prilike spregovoriti nemške besede, mora polagati praktični izpit v nemščini.

To je pač zmešnjava nad zmešnjavo. Mi smo uverjeni, da bi se dale te nedostatnosti prav lahko odpraviti. Država bi ne imela od tega nobene škode, mladina pa velik dobiček.

Dopisi.

Vogersko, 27. novembra 1899. — „Primorec“ se zaletava v dveh številkah z dne 11. in 22. novembra v mojo osebo. Zaupnica vogerskega županstva je v živo zadela, zato si pomagata gg. Gabršček in dr. Tuma z neresnico in zavijanjem. Navadna prostaška laž je vse, kar „Primorec“ v omenjenih št. piše.

Najprvo je lagal, da zdihujejo Vogersčanje v stoletni sužnosti grofov Coroninjev. Ko mu je nekdo posvetil v „Gorici“, je stisnil rep meč noge, ter zavrnil tlačanstvo na grofe in barone! (G. Gabršček trdi, da sem jaz oni dopisnik v „Gorici“, pa se je jako vrezal. Dopisnik je gotovo bolj poznan njemu nego meni. Jaz nimam z onim dopisom nič opraviti. Jaz se podpisem, ko pišem kaj v „Gorico“.)

Resnici na ljubo povem, da na Vogerskem imajo 103 gospodarji svoje hiše in zemljišča. Grof ima 29 kolonov, kateri z malo izjemami imajo vendar nekaj svojega zemljišča. Tega si gotovo niso pridobili in sezidali v 18 letih, odkar gospodarji tu družina Alf. Coroninija. Res pa je, da so se Vogersčanje v tem času silno opomogli, ter blagrujejo „tlačanstvo“ grofa Coroninija.

Vsak otrok na Vipavskem ve, da jaz se nimam prav čisto nič zahvaliti za župnijo grofu Alf. Coroniniju. Smešna, pa debela laž je, da se imam zahvaliti za župnijo okolnosti, ker sem bil „Sočan“, češ, vsled tega me je grof Coronini presentoval v imenovanje preč. ordinariatu. Ravno nasprotno je res. Ako bi mi mogla kaka reč škodovati, da bi župnije ne vdobil, je bila okolnost, da sem bil „Sočan“. Patronat je imela za časa mojega prihoda blag. g. grofica Karolina Coronini, soproga g. Alfreda. Odpovedala se je pa patronatu pri mojem in mojega prednika imenovanju. Po cerkvenem pravu pripade v takem slučaju pravica imenovanja brez vsake presentacije prevz. knezondškofu. Jaz se imam torej zahvaliti za župnijo le pokojnemu nadškofu Alojziju in konsistoriju. (Nuncem „Pr. L.“, ki so takrat imeli na merodajnem mestu mogočno besedo, akoravno sem bil „Sočan“.)

Mogoče, da sta posredovala gg. Gabršček in dr. Tuma. Tega do danes nisem vedel, zato se jima, pozno sicer, pa javno zahvaljujem. Mimogrede naj tu opomnim gledé mojega „Sočanstva“.

Jaz sem bil od početka pristaš dr. A. Gregorčiča in grofa Coroninija. Niti za trenotek nisem zapustil ne enega ne drugega do današnjega dne. Ko sem g. Gabrščeka spoznal bolj od blizu, (bil sem poprej v hribih, sicer pa znana oseba kot predsednik edinega političnega društva na Tolminskem) — storil sem, kar je storil dandanes vsak poštem, pameten mož, obrnil sem Gabrščeku hrbet.

Da sem „ušel“ (menda me ni g. Gabršček imel priklenjenega ali zaprtega) v tabor „Pr. L.“, je bil kriv le g. Gabršček in noben drugi. Tudi ne, ker sem upal vdobiti drugo župnijo. Ravno tisti čas ni bila nobena prazna, in tudi upanja ni bilo, da bi se katera izpraznila. Torej je očitno, da je le g. Gabršček bil kriv.

Od tistega časa, ko sem pristopil h „Pr. L.“ se je začel bližati dr. Gregorčiču in grofu, in jaz sem bil tisti kateri je v imenu konsorcija prebral izjavo, v kateri je bilo izraženo zaupanje dr. Gregorčiču. Od tistega časa je pa tudi „Soča“ začela najprvo skrito, potem pa vedno bolj očitno pisati proti dr. Gregorčiču in grofu. Ako je kdo poprej hotel le nekoliko drugače misliti nego „Soča“, je hitro zagnal Gabršček hrup; Glejte, proti Gregorčiču in grofu je. Tedaj je bilo konec te komedije. Ni več hrbita Gregorčičevega in grofovega. Hinc illae lacrimae.

Res je, da so sami Vogersčanje me prosili, naj prosim za Vogersko. Zadnji dan je prišel do mene v njih imenu I. Ž. hšt. 84

s pismom v roki, naj prosim za župnijo. Vpriču njega sem prošnjo spisal, ter mu jo dal, da jo je pravočasno vročil na pristojnem mestu. Sicer se nisem še nikdar pokazal, da sem njih prošnji vstregel. Tu sem že sedmo leto. Vsikdar sem se dobro počutil. Niti na misel mi ni prišlo, da bi si proč pomagal.

Najbolj smešna je trditev, da sem obljubil celó v cerkvi, da se ne bom vtikal v občinske stvari. Komu sem obljubil? Kdaj? In zakaj?

Pri instalaciji mi je o. Konstantin Škodnik v svojem govoru na srce polagal, naj se ne vtikam v občinske stvari brez potrebe. Imel je prav. Do sedaj se nisem vtikal v občinske zadeve, akoravno je bilo nekikrat potrebno. Občinarji so dovolj razumni, da so opravili brez mene in sicer prav ugodno. Pravico imam pa se vtikati v občinske stvari kot dvojni posestnik. Zato se bom tudi vtikal, ne da bi vprašal dovoljenja g. Gabrščeka in njegovega poročevalca — ustrahovanega moza. Ako sem bil pri občinski seji, sem imel pravico biti, ker je bila javna. Tudi gg. Gabršček in dr. Tuma smeta priti h javnim sejam. Sicer pa se lahko postreže glede zaupnice z dvema rokopisoma od dveh starašin. Rokopisa se vjemata popolnoma z zaupnico. Da je ustrahovani mož podpisal zaupnico, sem zvedel še le iz lista „Gorica“. S starašini nisem govoril glede zaupnice niti pred sejo, niti po seji.

G. Gabršček je mislil, Bog ve kako grozno novico pové, ako piše, da sem prerokoval, da bo Gregorčič propadel. To je resnično. Tudi Gregorčiču sem to rekel. Bilo je pri „treh kronah“ v Gorici. Bilo so zraven poleg Gregorčiča še: prof. Berbuč, Grca, Dermastija, Pahor in — Mažgon. O Andreju, kako si se opekeli! Sicer pa se zdi meni in vsem razsodnim možem, da nisem prav prerokoval. Fuč ne bo Gregorčič, nego Gabršček in njegov pobratim!

Vogersčanje so res dobre dušice. Pohvalil sem jih celo o priliki sv. birne javno njih Eminenci. Zato ker so pametni in dobri, so se otrešli komande ustrahovanega moza, in sedaj gre vse dobro pod vodstvom g. župana Andreja Gregorčiča.

Kako daleč sega zaslepljenost Gabrščekovega poročevalca pa tudi Gabrščeka samega, se razvidi pripomnja o bratovščini.

Bratovščino sv. rožnega venca je ustanovil moj prednik. Jaz bratovščino vodim, kar je moja sveta dolžnost. Le tisti, ki cerkev samo od zunaj pozna, se more vpletavati v tako lepo bratovščino. Naj bi prišel g. Gabršček gledat na praznik sv. rožnega venca prelepo procesijo, h koji prihaja iz vseh sosednih duhovnij na stotine ljudi, potem bo spoznal, kaj je bratovščina. V bratovščini so zapisani možje in žene, mladenčiči in dekleta in cele družine. Jaz in bratovščina se zanimamo za Gabrščeka in njegovega poročevalca in njih liste, kakor za lanski sneg, katerega niti ni bilo v naši deželi. Potrudil pa se bom od sedaj naprej tudi v tem oziru.

Res je, da me je g. Gabršček prigo-varjal, naj bi mu dobil zanesljivega moza, da bi njegove liste širil. (Stavimo, da bo gosp. Gabršček to tajil!...) Jaz sem pa kratko malo njegovo nakano zavrnil. Naši Vogersčanje znajo sami misliti, ni treba, da bi g. Gabršček zanje mislil.

Iz tega naj čitatelji sodijo, koliko naj verujejo Gabrščekovim listom. Ravno nasprotno od tistega kar berejo, naj si mislijo, in bodo pravo zadeli. Sicer pa je namen Gabrščekov in Tumov prozoren. Hočeta pozor obrniti od prvega predmeta. Ost prepra bi rada obrnila proti duhovščini ter ljudstvo nahujskala proti nji. Pa ne bo šlo. Vsa jeza in srd nič ne pomaga. Ljudstvo prihaja h spoznanju. Govori odločno, govori jasno, da neprijetno doni nekojim po ušesih.

Anton Berlot,
župnik.

Iz učit. krogov. Slavni deželni odbor je odgovoril na neko ulogo (radi subvencije, uročene grofu Goessu), da je načrt za uredbo učiteljskih plač že izgotovljen. Kakošen je ta načrt: das wissen die Götter! Vendar nam je up prižgan. Upamo, da ne bode nam v škodo. Dobro bi pa bilo — in to svetujem — potom nujnosti — da bi vsa učiteljska društva goriško-gradisčanske dežele sestavile prošnjo do deželnega zbora, da ta omenjeni, oziroma novi načrt o učiteljskih plačah popravi v toliko, da se bode § 5. dež. zakona dd. 5. oktobra 1896. mesto: „Stalno nameščeni učitelji in učiteljice...“ glasil: Vsak učitelj in učiteljica ima po petletnem službovanju na javni ljudski šoli... pravico do 10% poviška svoje plače... S tem bi učiteljstvu bilo zelo pomagano; čemu se nam zgublajo 2, 3 celó 4 proviziorna leta, ko v istih vsak učitelj novinec največ trpi. C. kr. državnim slugam vstevajo tudi vojaška leta k petletninam (triletninam) in k penziji. Kolik dobiček pa ima država in dežela od teh slug?

Uvažuje ugodnosti drugih napram učiteljstvu manje imenitnih in manje službenih stanov;

uvažuje ugodnosti drugih stanov, napram našim škandaloznim in žalostnim razmeram, je pač umestno, da sl. deželni zbor

priskoči na pomoč stebri vseh stanov, da povprašajo omenjeni šolske postave.

Našim društvom pa ključem: Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!

Bric.

Iz ajdovskega okraja. (Lastnik „Soče“ in učitelj.) Na zaupnem shodu v Ajdovščini, h kateremu ni bilo povabljenih mnogo trgovcev in obrtnikov zato, ker so se bali sklicatelji kakih neprijetnostij, govoril je novi prerok tudi o razmerah trgovsko-obrtnega društva do učiteljstva in sicer do tistega učiteljstva, katero je tako nesramno napadal še pred malo meseci.

Lastnik „Soče“, ki je še nedavno uničevalno pisaril proti učiteljstvu, dobrikrat se mu je na shodu, da bi je pridobil za prekomorsko-politično. Vsak slepec ve, da to laskanje in uvaževanje učiteljskega stanu zdaj ob sili in potrebi ne izvira iz srca in prepričanja in poštenega namena, ampak iz gole predilekcije, da bi zvalil učiteljstvo na novo politično pot, po kateri želita Tuma in lastnik „Soče“ dobiti zopet vajeti v svoje roke, — da bi pozneje zopet delal z učiteljstvom kakor svinja z mehomo, kakor je delal pred meseci. Učiteljstvo, kar je zavrednega vsaj, ne bode nikdar pozabilo napadov v „Soči“ in ne pojde v Kanoso poljubovat šibo, ki ga je tepla tako, da je odmevalo nele po celem Goriškem, ampak po celi Sloveniji. Učiteljstvo, ki ima vzgajati v šoli značaj, ne bode tako neznačajno, da bi se dalo uloviti v nastavljeni mu zanjke. Ako pa imamo med seboj nekaj neznačajnežev, privoščimo jih novemu društvu, po katerem naj jih lastnik „Soče“ odpelje če hoče, tudi v Afriko. Veže jih neznačajnost, zato se bratijo. Gliha vkup štrihla, je rekel hudič, ko je z voglarco plesal!

Mavhinje na Krasu. 27. nov. (Izv. dop.) Malo, malo poročil imajo novice o naši vasi, a ne mislite, da smo tako mrtvi in živimo brez vsačih izprememb. Tega ne, mi preživimo male in večje dogodke, ne da bi jih izvedel širni svet; saj imamo novoustanovljeno čitalnico, kjer poizvemo marsikaj širom naše domovine, pa tudi širom sveta kaj malega; imamo vrlo veteransko godbo, katero pozna tudi goriška okolica, pa tudi vaši „precartani Lahi in Lahoni“, kateri jo gledajo molče po strani. Že veste zakaj?

Naši občinski očetje so sklenili v zadnji seji, kupiti prostor za šolsko poslopje; kedaj se bode gradilo isto, Bog ve? Slišati je bilo, če je istina, da bi lahko imeli pri vasi železniško postajo in tudi pošto v vasi, a morajo biti tisočaki. Ker nismo kapitalisti, ampak oratorji in delavci v kamno-omih — pojde težko.

Naša vas, lahko rečemo, je glazbena vas, kjer vsakdo poje in svira, kakor kje v Čehih, a cerkvenega petja nimamo, če se sme tako „petje“, imenovati sploh petje?

Kdo je kriv? Tu je nastavljen kot cerkveni orgljavec — kamenolomec, kateri se je glazbene umetnosti učil pri pokojnem skladatelju Hrabroslavu Volariču nič več in nič manj, čujte, kot dva meseca po dve uri v tednu. Ta nam „gode“ in „lajsa“, da se Bogu smili, seveda z vsemi močmi in z vso umetnostjo, kakor „fant“ najbolje zna. To je glazba, — kakor bi lešnike trl. Tu se orglja na vse pretege „Častimo te“, za „Pred Bogom“ — koroške jodlarje, za „Tantum ergo“ — od ljubice itd. Ubogi komponisti! Kedar jih dobi orgljavec v svoje kremplje, so razmecerjeni in razmrvarjeni do cela. To ni cerkvena glazba, to ni cerkveno petje, ni cerkveni duh —! Druge bližnje občine na Krasu imajo svoje cerkveno petje na vrhuncu svoje slave, a pri nas niti ne vemo, kaj je isto. Tako ne sme biti! Ali mislite, da poslušamo to „prekrasno“ cerkveno petje samo mi? O, ne! K nam dohaja mnogo ptujcev, posebno poleti iz kopaljšča v Sesljanu in od drugod. Kaj rečejo o cerkvenem petju, je lahko reči. Merodajni činitelji pa se ne ganejo. Čudni možaki to!

Ker plačamo za cerkveno glazbo nad 100 gld., tudi zahtevamo dobrega orgljavca za isto, drugače naj utihnejo orglje, ter naj se poje „suh“,! Če pojde še tako dalje, oglušimo vsi, ki še hodimo k službi božji. Kamenar naj razbiva kamenje, ne pa orgelj! Kdor ni za to, ni za to!

Politični razgled.

Državni zbor.

Zbornica poslancev ima v tem tednu vsaki dan sejo.

Češki klub ni sicer sklenil formalno obstrukcije, a češki poslanci vendar le obstruirajo, sicer lepo, mirno in dostojno, pa vendarle. Poslanec Wolf imenuje dosedanje nastopanje čeških govornikov „eine lustige Opposition“, in glej celo ta vesela opozicija je v stanu stvari v državnem zboru tako zavleči, da bi nagodba nikakor ne prišla pod streho pred 1. januarjem 1900.

Kakor je bilo videti v pondeljek, ne bi ostali Čehi osamljeni „bei der lustigen Opposition“.

Dalmatinskega poslanca Bianchinija govor, ki je trajal od 11^{1/2} predpoludne pa do 4^{1/2} popoldne, nam dokazuje to dovolj jasno.

Bianchini je govoril v nemškem in hrvaškem jeziku, kakor mu je to baš prišlo na um.

V svojem govoru je obširno razpravljal jugoslovansko vprašanje, opisoval neugodne politične, narodne in gospodarske razmere v hrvaških in slovenskih zemljah ter navajal razne slabe posledice dualizma.

Kot pravaš je Bianchini a priori proti vsaki nagodbi z Ogrji, a ne manje iz gospodarskih razlogov.

Avstrija bi morala, naglašala govornik, že v svojem interesu podpirati slovanski rod ob Adriji, kot obrambo proti laški irredenti in madjarski samopašnosti. In do tega mora priti, kajti bodočnost Avstrije je na jugu.

Ako doslej nemški nevtalozem ni zatrl slovenskih rodov, je to tem manj mogoče v bodočnosti.

Za Bianchinijem, čegar govoru so na čeških in jugoslovanskih klopek ploskali, je govoril neki socijalni demokrat, ki je v svojem govoru vdrljal po vsem, kar mu je prišlo pod cepec. Na to je bil vsprejet konec debate in sta bila generalnima govornikoma izbrana Čeh Maštalka in levčiar Kaiser.

S tem je bila seja končana.

V torek je bila razprava o vladnem predlogu glede nagodbenih zakonskih načrtov končana ter je bil vsprejet predlog, da je izročiti predloženi zakonski načrt posebnemu odseku.

V sredo je bila zopet seja. Ker so namreč socijalni demokratje Cingr, Werner i. t. d. razžalili češkega poslanca Breznovskega, ker jim je očital, da so porabili za se denar, ki je bil namenjen za strajkovalce, je on zahteval, da zbornica imenuje grajalni odsek. To se je zgodilo. In v tej seji ni prišlo do drugega, nego, da se je izrekla Breznovskega žalilcem graja. Včeraj je zbornica tudi imela sejo. Danes vsprejema pa cesar delegacije.

O položaju.

Trajajo še vedno pogajanja med vlado in pa med Čehi. Pa tudi Nemce je začel grof Clary vpeljavati v te pogovore, tako da bi se na prvi pogled mislilo, da hoče doseči kako spravo med Nemci in Čehi. Mogoče je vse! Sicer pa, kakor rečeno, v vseh pogajanjih dohajajo iz Dunaja jako slaba poročila ter v obče sodijo, da je postalo grofa Clariya ministerstvo nemogoče. Toliko dunajska poročila.

Tudi parlamentarna komisija desnice je imela v torek svoja posvetovanja, ki so trajala 6 ur. Kaj so sklenili ti gospodje, javnosti ni znano. Jedno je pač gotovo. Čehi hočejo na vsak način udariti, drugi jih pazaklinjajo in prosijo naj bi še dalje „upali“.

Vojska v južni Afriki.

General Mehnen, ki je baje pri Bel-fonu pobil Bure, čemur pa danes ne verujejo niti Angleži, tako poroča sam v London, je pri Moder Riveru zopet zapodil Bure. Čudili se ve da se ne bomo, ako bode-mo čitali jutri baš nasprotna poročila.

Ni pa dvoma, da se bode odslej huda in trda godila Burum, od ker je nastopil general Buller v akcijo z novimi vojaškimi trumami, dospešim iz Angležke.

Domače in razne vesti.

Imenovanja na pošti. C. kr. trgovin-sko ministerstvo je imenovalo računsko asis-tenta Atilija Perissinija in Ferdinanda Mes-snerja računskima oficijaloma in računskega vežbenca Ferdinanda pl. Schrolla računskim asistentom na računskem oddeljenju tržaš-kega poštnega in brzojavnega ravnateljstva.

Za „Šolski dom“ so poslali našemu uredništvu: g. Ivan Doljak, lastnik ob-čeznane odlikovane mizarске in strgarske delavnice v Solkanu, 20 kron — „za neko pozabljeno stvar“, in Solkanec, zložili v veseli družbi v gostilni g. Mozetiča, 7 kron 4 vin. Živelj vrlj darovali!

Za loterijo „Solskega doma“ je da-rovata znana rodoljubna družina gosp. dr. Rojca 8 krasnih predmetov: 1. eleganten toplomer, 2. jako fino stajalo za žepno uro, 3. stekleno posodo za kompot, 4. črnilnik v podobi pasje glave, 5. dvanajst linih obris-alk, 6. voščenico v podobi mašne knjige, 7. šatuljo s finim milom, 8. elegantno tor-bica za pletivo. Zadnja dva darova sta okrašeno z vžgano slikarjo (l. r. delo g.čne Melite Rojčeve).

solsko vodstvo društva „Šolski dom“ v Gorici nabira darove bodisi v de-narju ali blagu za najubožnejše otroke, ki

hodiijo v otroške vrtece ali v ljudsko šolo tega društva, s pripomnjo, da se letos obda-rujejo le oni siromašni otroci, ki hodiijo redno in točno v šolo, se lepo vedejo in pridno učé.

„Soča“ se zadirja v zadnji številki seveda tudi v „trgovsko-obrtni odsek“ pol- društva „Sloge“. Ker je njenemu lastniku že posla vsa trgovinska „modrost“ in je uvidel, da so počeli člani njegove „trgovsko-obrtné zadruge“ nekako čudno gledati pre-rokovanja o prekomorski trgovini, o zade-vah, ki se goriških trgovcev in obrtnikov toliko tičejo kot vojska med Buri in an-gleškimi kramarji, zakadil se je v one tr-govce in obrtnike, ki se ne dajo zlorabljeti v njegove umazane politične namene.

Dr. Tuma in lastnik „Soče“, vedoča, da o trgovini in obrti umeta prilično toliko kot že zgodovinsko znan Tumov čevelj, sta nastavila pri omenjeni zadruzi uradnika z nalogom, počevati trgovce in obrtnike o vsem onem, č sar ona sama ne umeta, to-rej sploh o vsem, kar se tiče trgovine in obrti. Ta predavanja pa obiskujejo prizadeti krogi neki tako slabo, da bo treba družega slepila. In to je polemika! V ti je lastnik „Soče“ nedosežen, polemika je njegova edina moč. Mi pa njegovim neslanim zabavljicam ne odgovarjamo, ker imamo družega plo-dovitejšega dela v ozbilji. Trgovcem in obrt-nikom se odpro kmalu oči, ako se to že sedaj ni zgodilo!

„Lažniki po poklicu“. — „Gorica“ je pisala z ozirom na polemiko, ki je na-stala med njo in „Sočo“ v zadevi načela „Svoji k svojim“, sledeče:

„V tistem času, ko sta on (Gaberšček) in dr. Tuma toliko delovala za trgovino in obrtnijo ter neprenehoma kričala „Svoji k svojim“, in ko je „Soča“ vsakega, ki ni kupil od Slovence, neusmiljeno razmesarila, sta g. A. Gaberšček in tudi njegova mati, branjevka v Kobaridu, vse jestvine kupova-la pri Orzanu, ki pač ni Slovenec.“

Na to odgovarja g. A. Gaberšček v „Soči“ z dne 28. nov. doslovno:

„Na to odgovarjam, da sem za svojo hišo kupoval najprej pri Kuštrinu, potem deloma pri njem in Čermelju, pozneje tudi pri Grilu in naposled pri Kopaču! — Moja mati v Kobaridu je kupovala za svojo štachuno blago na debelo pri Orzanu.“

Na drobno kupuje torej g. A. Gaberšček blago pri Slovincu, na debelo pa njegova mati pri Italjanu, in potem trdi, da smo „lažniki po poklicu“, ker smo ga vsled njegovega izživjanja razkrinkali.

Gabršček contra Medvešček. Po-rotna obravnava v pravdi A. Gaberščka proti P. Medveščku se ima vršiti v Ljubljani, dne 9. decembra t. l. Čitateljem naznanjamo čudno dejstvo, da je A. Gaberšček odstopil od tožbe proti „Slov. Narodu“ in njegovim urednikom, če tudi je bil še hujše „žaljen“ po drugih dopisih in noticah v „Slov. Na-rodu“, kakor je oni dopis, katerega rokopis je prišel v roke sodnji. Gabr. je torej raz-žaljen le takrat, kadar hoče biti in kadar se upa maščevati nad neljubo mu osebo. Pred „Slov. Narodom“ ga je bilo strah, zato je tožbo odtegnil. Lep junak je to. Že to kaže dovolj jasno njegov značaj. Po obravnavi bodemo govorili lahko prosto in brezobzirno, naj se obravnava izvrši že tako ali tako.

Preč. gosp. dr. Mahnič, škof iz Krka, je bil te dni v Gorici ter se udeležil obnega zborna Rudolfinum-a. Videli smo v mestu veliko duhovnov in raznih avstrijskih pokrajinj, posebno mnogo Čehov, ki so prišli v Gorico iz istega namena.

Izpred sodišča. Pretekli četrtek so se zagovarjali pred tukajšnim okrožnim so-diščem Pavlin Josip, Grbec France, Prinčič Anton, Krajnik Josip in Grbec Ivan, vsi iz Pevme, zaradi zločina težke telesne poš-kodbe v škodo Figel-u Antonu iz Pevme. Obsojeni so bili: Pavlin Josip in Grbec Franc zaradi zločina, prvi na 6 mesecev a drugi na 5 mesecev. Krajnik Josip in Anton Prinčič sta bila radi prestopka obsojena in sicer vsaki na dva meseca. Ivan Grbec je bil oproščen.

Novi italijanski list. L' Eco poroča, da so nabrali po mestu in po deželi mnogo podpisov za izdavanje novega liberalnega lista, katerega bo uredoval neki Istrijanec.

Otvoritev otroškega vrteca v Solkanu. Včeraj se je otvoril ta prekoristni zavod. Blagosloviti ga je blagovolil sama Nj. Eminenca kardinal dr. Missia. Solkan je bil večeraj v slavnostni obleki. Neštevilno zastav je plapolalo v pozdrav ljubljenumu nadpastirju. — Nj. Eminenca je služil sv. mašo in po maši šel obdan od številne du-hovščine do otroškega vrteca, ki ga je z vso slovesnostjo blagoslovil. Potem se je bur-no pozdravljan vrnil v Gorico. Prostori so krasni. Otrok se je oglasilo že do 50. Občani so hvalžni, da so jim rodoljubne dame in gospodje pomogli do ravno v Solkanu prepotrebne zavoda. (Radi nedosta-panja prostora smo morali dalje poročilo odložiti).

Od strahu umrla. Pretečeno nedeljo so se stekli v krčmi nekega Lavrenčiča v St. Andrežu. V sled tega se je Lavrenčič Marija tako prestrašila, da je ostala mrtva pri tej prič.

Koliko Slovencev je v Gorici? To nam je povedal mirnodimčar Mazzoli v

Gosposki ulici. Te dni so namreč opazovali trije Nemci v družbi Mazzolija, napis „Kro-jaške zadruge“ in „Goriške ljudske posojil-nice“. Njega vprašajo Nemci, koliko je Slo-vencev v Gorici, ker je videti toliko slo-venskih napisov. Mazzoli jim odgovori: „okoli štiri sto“. Koliko bi g. Mazzoli pro-dal, ako bi samo teh štiri sto Slovencev pri njem kupovali?!

Računjenje s kronami. — Vsi c. kr. davčni in finančni uradi so dobili od finan-čnega ministerstva ukaze in navodila ti-čoča se računjenja s kronami in vinarji, ki se prične s 1. januarjem 1900. Od tistih dob bodo morali predlagati vse račune, preudarke itd. namerjene c. kr. oblastim le v kronah in vinarjih.

„Der Süden“. Organ für die politi-schen, culturellen und wirtschaftlichen In-teressen der Kroaten und Slovenen. Pos-lednja (47.) številka tega na Dunaju izha-jajočega lista ima sledečo vsebino: Ein Wort in eigener Sache. — Zara und die Regierung. — Deutsch oder Russisch? — Mittheilungen, Bosnien und Herzegovina. Dal-matien, Kärnten, Kroatien und Slavonien. Küstenland, Steiermark. (Der Praesident des Kreisgerichtes in Cilli. Nachklänge zum Be-suche der Böhmen in Cilli. — Aus der Heim-mat. Allerlei. (Zur Lage. Aus der slavischen Welt.) Podporno društvo za slovenske viso-košolec na Dunaju. Vereinswesen. — Volks-wirtschaft. (Verschiedene Aurengungen.) Ta številka ima prilogu. — Ker se ta list od-ločno poteguje za koristi hrvaškega in slo-venskega naroda, zato ga kar najtopleje priporočamo. Naročnina znaša: Za celo leto: 4 gld., za pol leta 2 gld. — Uredništvo in upravnništvo je na Dunaju, l. Plankengasse 4.

° **Celovec napreduje!** Celovec je do-bil avtomatično napravo, ki toči žganjarjem kar na ulici „žgočo kaplico“. Le par kraj-carjev je treba vreči v avtomat, in žganjar si „priveže svojo dušo“.

° **Tatvina velike poštne pošiljatve.** Na glavni pošti v Lizboni je zginilo pripo-ročeno pismo s sedmimi kreditnimi pismi podružnice draždanske banke v Berlinu, poslanimi lizbonski banki, skupaj v vredno-sti 230.000 mark.

° **V Sibirijo se selijo ljudje bolj in bolj.** Nemci, Američani, Angleži i dr. hité trumoma v kraje, ki so se zdeli včasih strašni za pregnance. Tam je že mnogo tvornic, velikanskih žag, rudokopov itd. Tudi zlato kopljejo: zlasti angleški kapitalisti se zani-majo za zlato rudo. Največ ljudij gre v Vla-divostok. V San Francisku so ustanovili rusko šolo, da se ondi Američani nauče prej rusčine, predno odrinejo v Sibirijo. Trgovina in obrt se razvijata ondi prav ve-likansko. Rusčina se zdi torej Američanom prav tako zelo potrebna, kakor se zdi Nem-cem. Le Slovincem je baje — „hvala Bogu!“ — odveč.

° **Strašen strah pred koncem sveta.** Dne 13. t. m. je bilo vse meščanstvo ne-kega laškega mesteca zbrano na trgu, kjer je pričakovalo — konec sveta. Nakrat je prišla preko trga vojaška godba, ki je za-svirala veselo koračnico. Ljudstvo pa je začuvši prve udarce bobna, začelo rjoveti in divjati, da je bilo groza. Nič ni pogle-dalo okoli sebe, kaj se godi. Mnogo je bilo ranjenih, še več je bilo onih, ki so padli samo v omedlevico. — Na Ogrskem je po-sestnik Štefan Nagy v Koložu vsled strahu pred koncem sveta umrl.

° **Na gromadi sežgali so pri sv. Ani** v državi Mississipi zamorca Leftore, ki je užgal hišo gospe Gamboete. V plamenu je našla smrt gospa Gamboete s svojimi štiri-rimi otročiči. Leftora so vjeli in pripoznal je, da je najprej v hiši privezal gospo Gam-boete in njene otročiče in potem hišo za-žgal. Razjarjena množica je v hipu priprav-ila za nečloveškega zločinca gromado ter ga na njej sežgala.

Izjava.

„Soča“ z dne 28. nov. t. l. št. 95, je pribčila pod zaglavjem: „Radovednici od-govor“ med drugim tudi, da je plačal g. dr. Gregorčič po Gabrščeku Prvačanom vo-zove, da so prišli razsajat in razgrajati na znani šentpeterski shod. Proti tej perfidni laži, primoran sem podpisaneec, kot isto-časni voznik, resnici na ljubo odgovoriti naslednje:

Ni res, da bi mi bil g. Gabršček ali kdo drugi plačal vožnjino na znani šent-peterski shod za Prvačane.

Ako je g. Gabršček v istini plačal vožnjino kakšnemu prvaškemu vozniku za prevoz Prvačanov v St. Peter, le na dan ž njim, in sicer z imenom, da se vemo za-držati, ker Prvačanje ne potrebujemo, da bi kdo za nas vožnjo plačeval na shode. G. Gabršček je na shodu res hotel v Agar-inovi gostilni v St. Petru par dvopijev vina plačati, a Prvačanje smo mu ponudbo ed-kloniti popolnoma in odločno.

Naposled naj izve g. Gabršček in še kdo drugi, da Prvačanje se ne damo voditi na vrvice, kakor mali psički, ne od liberal-cev in ne od klerikalcev, mi smo in osta-nemo vedno jedino le — Slovinci, ki jako obžalujejo osebni spor goriški.

V Prvačini, 30. nov. 1899.

Josip Mozetič.

Naznanilo.

Dovoljujem si uljudno naznanjati veleč. duhovščini, cerkvenim oskrbništvom, ter sl. občinstvu, da sem prenesel zalogo voščenih sveč, voska, meda i. t. d. iz Solkanske ceste v lastno hišo ulica Sv. Antona št. 7. (Nasproti c. kr. okr. sodnji).
Za mnogobrojna naročila se prav toplo priporočam

Z veleštovanjem
Jernej Kopač,
svečar.

Ivan Katnik

gostilničar pri
ZLATEM KRIŽU
Kapucinska ulica h. št. 2

Priporoča se slavnemu občinstvu v Gorici in z dežele na mnogobrojen obisk — Toči pristna bela in črna vina, ter postreže vsak as prav z okusno pripravljeno jedmi

P. Drašček

trgovec z jedilnim blagom
v Stolni ulici št. 2. v Gorici
(tam, kjer je tobakarnica)
priporoča se p. n. slovenskemu občinstvu v Gorici in z dežele.

Prodaja kavino primoso iz tovarne
ARNOLD & GUTMANN z Dunaja.
Zaloga žveplenk družbe sv. Cirila in Metoda.

Vinarsko in sadjarsko društvo

za Brda

GORICI.

Prodaja naravne in pristne briske pridelke po zmernih cenah.

Zaloga pristnih briskih vin:
burgundeca, rizlinga, modre frankinje in druge

DESERTNA VINA.

Sedež društva je v Gorici, ulica Barzellini št. 20

CENIK

šolskih, pisarskih in raznih drugih potrebščin.

Papir: uradni, zavoj (250 pol) od gl.	1 25	H A V Z V O L
predpisni, " " "	0 70	
pisarski, " 200 " "	0 60	
Zavitki (kovrti) 100 " "	0 20	H A V Z V O L
Šolske pisanke " " "	0 65	
Risanke " " "	1 70	
Sušilniki " " "	0 08	
Ploščice " " "	0 06	
Pisala, škatla 100 " "	0 25	
Ravnila, dvanajstoričica " " "	0 14	
Gobice za ploščice 100 " "	0 80	
Peresa, škatla (144 peres) " " "	0 25	
Svinčniki, dvanajstoričica " " "	0 06	
Tinta, 12 steklenic v škatli " " "	0 45	
1 liter v steklenici " " "	0 35	
Knjige, vpisne " " "	0 04	
molitvene " " "	0 12	
Podobice, svete 100 " " "	0 30	
Mošnički za denar " " "	0 10	
Nožiči " " "	0 15	

I. t. d. vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

P. s. Šolske pisanke izdeluje zdaj v svojem področju in imajo mnogo lepši papir in boljši ovitek nego dosedanje

Za naročila priporoča se najuljudneje
V Gorici, Semeniška ulica št. 10.

G. Likar.

Špedicijska poslovnica

Gašpar Hvalič v Gorici

v ulici Morelli 12

se toplo priporoča Slovencem v Gorici in z dežele

ima zaprt voz za prevažanje pohištva.

Trgovina z jedilnim blagom

G. F. Resberg v Gorici,

v Kapucinski ulici št. 11

ter podružnici na Kornu št. 2

priporoča to-le blago:

Sladkor — kava — riž — masl — paper — sveče — olje — škrob — ječmen — korčno primoso — moko — gris — drobne in debele otrobe — turšico — zob — sol — moko za pitanje — kis — žveplo — cement, bakreni vitrijol itd.

Zaloga pristnega dalmatinskega žganja na debelo ter pristnega črnega in belega vina.

C. kr. privil. kroji v moji zalogi čimnili, vsakateremu razum. mašne kupe zavrnice, ljivi kroji obleke vsake mode. Dobivajo se za čestito duhovščino.

M. POVERAJ

trgovec na Travniku št. 22 I nadst.

Bogata zaloga vsake vrste blaga, gotovih oblek, perila in vseh spadajočih priprav za obleke vsakega stanu.

Novo blago došlo za spomladansko in letno sezono iz avstrijskih in angleških tovarn. Dobivajo se novi patentirani hlačniki na pasih; ni treba več gumbov, tele hlačniki so jako pripravni.

Sprejemajo se naročila za izdelovanje oblek, tudi za dame fineje vrste po vsaki teri zahtevajoči modi.

Kdor ukupi pri meni blago mu je prosto dati delati kjer hoče, ker pri meni je delo nekaj dražje, ker se šiva včasoma z rokami. Blago in izdelane obleke so tako poceni da ceneje ni mogoče zahtevati. Obleke za dečke od 3 do 10 let stanejo 1 do 50 kr.

TEODOR SLABANJA

srebrar

via Morelli 12 — GORICA — ulica Morelli 12

uljudno priporoča velečastiti duhovščini svojo znano delavnico za izdelovanje cerkvenih posod in orodij iz srebra in medenine, najboljše kovine po poljubnem slogu in po nizki ceni, da se ne boji konkurence. Stare reči popravi, posrebi in pozlati v ognju. Izdeluje tudi v ognju pozlačene strelovođe iz bakra po najboljših iznajdbah. Ilustrovani cenik franco in zastoj.

Da si pa morajo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kočinskega blaga, olajšuje im to zgoraj omenjeni s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalce sam lahko doleži.

Pošilja vsako blago poštnine prosto!

Ivan Doljak

kovač in mehanik

v Gorici, Gledališka ulica 17.

upeljava luči „Acetilen“ po najnovejših sistemih kakor tudi vodovodov, pump itd. Izvršuje točno in solidno ter jamči vsako delo, katero izvrši v najkrajšem času. Ima zalogo vseh h. tej strohi spadajočih potrebščin.

Priporočen od rodstva „Šolskega doma“ radi dela tam izvršenega.

Priporočen se najtopljeje slavnemu občinstvu v mestu in na deželi.

Andrej Cermel

na Kornju št. 10.

priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino vsakovrstnih potrebščin, kakor: kava vseh vrst, riž, olje itd. Na razpolago ima tudi domačo slanino: špeh in salame in to, na drobno in debelo. Cena zmerna, postrežba točna

Se čestim naznanjati p. n. občinstvu, da sem prevzel gostilno

„Pri Janezu“

na Kornju

ter do točim izborna domača briska in v. pavska vina. Ima cena prenočišča in poljubno kuhinjsko postrežbo

Priporočate se v obilni obisk, se b. lj. žim vdani

J. Munih.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino s priporoča

pristna bela in črna vina iz v. pavskih, furlanskih, briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Scot.) Ciril - Metodovo kavo in Ciril - Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

topica v Semeniški ulici št. 1 v lastni hiši, kjer je „Trgovska“ obrtna zadruga.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici, Gosposka ulica hiš. št. 7.

Velika zaloga

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsaki stan in vsaki letni čas

v največji izbiri

kakor: sukno, platno, prtenino Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

„Narodna tiskarna“

v Gorici

ulica Vetturini št. 9.

preskrbljena s povsem novimi črkami,

okraski in papirjem,

izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako nizkih cenah, da se ne boji konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice, poročnice, v elegantnih ter osmrtnice v zaželenih oblikah.

Začela je zalagati

vsakovrstne tiskovine za dukovnije, županstva in dr. urade.

Mirodilnica (drogerija)

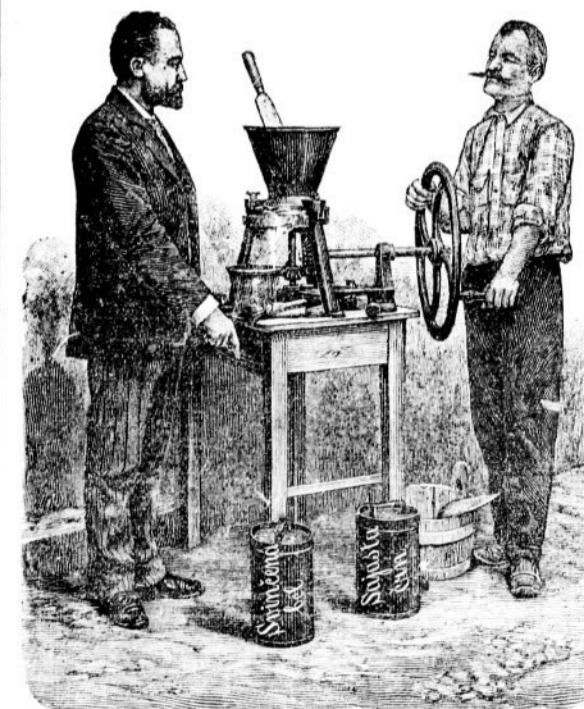
v Tržni ulici v poslop. okrož. sodišče

je bogato založena

z blagom najboljše vrste

ter more na drobno in debelo po skromnih cenah postreči kmetovalcem in obrtnikom, gospodarjem in gospodinjim in vsem zasebnikom, ki potrebujejo mirodilniškega blaga.

Posebno se priporočamo cerkvenim oblastim, županstvom, uradom, šolskim vodstvom, društvom, javnim in priv. zavodom, tvojnicam, mojstrom, trgovcem, živinozdravnikom, pirotehnikom i. d. Priporočamo zlasti barve suhe in oljate, aniline in lesna barvila za oblike, bronze; pokosti (lake), sušilo, zamasko (kit), vrtiče, razne krede, fini cement portlandski, čopiče, ščetki, oteruče za nage, šablone, zamaške, gobe, milo; sveče, užigalice, petrolej; najfinije žveplo in bakreni vitrijol; čevlji in

druge reči iz kavčuka (galoše); razne soli, zdravilna zelišča, mineralne vode, celitke; (gume), cerkveno kadilo in kot primoso dišeči storaks; razna čistila, gladila in mazila; prepase za kilo, obveze in drugo kirurško opravilo, pogače za pse; toaletno milo in drugo lepodišeče blago (parfumerije); potrebščine za fotografijo itd.

Prva kranjska tovarna testenin Žnideršič & Valenčič

v Ilirski Bistrici

priporoča svoje izborne testenine kot makarone, fideline, vrvice in različne vloge za na juho velespoštovanemu občinstvu.

Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da se ni v našem okraju v treh letih toliko testenin zavžilo, kot najinih v tem času kar jih izdelujeva. — Velespoštovana gospodinja! Sezite po tej jedi, katero pri nas s slastjo še oni zavživajo, ki dosedaj o testeninah še slišati niso hoteli. Najine testenine vdobe se v vseh boljših prodajalnicah jestvin; povsem zanesljivo najine pa so le one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kg. z najino firmo.

Trgovcem pošiljava cenik zastoj in franko.